

מעשה שהיה

זכאן הבן שואל... הרב אריה ליכטנשטיין

יום
הוא
בן
של

ליבערמאן, מוישי, זכה שיגזז את מחלפותיו. בן שלש שנים הוא היום!

אורחים רבים עלו ובאו במעון הקיץ של משפחת ליבערמאן בהרי הקעטסקילס, לאחל את מיטב הברכות לחתן השמחה ולהוריו. וגם לרבות... מתנות רבות ניתנו כיד המלך.

חתן השמחה עצמו, מוישי, לא כל כך העמיק בחשיבותו הרוחנית של היום... הוא אף-רץ מפניה לפינה. לזה ראה את הקליק'ס שקיבל ממשפחת רוזנבערג.

עוד לא נס ליחה של מתנה זו ודודה רובינשטיין ממונסי דחפה לידיו סע"ט של טלית גדול לילדים ותיק מהודר, 'שישחק בתשמישי קדושה' כהגדרתה... וכו' וכדו'...

בסימו של הערב, כאשר כל האורחים נתפנו ועזבו את בית משפחת ליבערמאן, ישבו כל ילדי המשפחה וסידרו את כל המתנות.

בעוד אחיו שמעון הבחור אחז בידו את תיק הטלית הנ"ל, נצנץ במוחו של האחרון רעיון כביר. הן מחר אמורים בני כיתתו, עליהם הוא אחראי בתור 'מדרין', לשחק בפני כל באי הקעמפ את המחזה 'הרבי והגנב'.

לצורך הענין הם חיפשו טלית שתוכל לשמש את 'הרבי' שבמשחק. כמובן, הנהלת הקעמפ סירבה להשאיל להם מהטליתות שבבית המדרש.

כעת, הוא יודע מה הם יעשו!

הוא פנה בחנופה לאחיו מוישי, הוא ידע כיצד לדבר עמו...

- מוישי! וואו!!! כאלה מתנות נהדרות קיבלת!

מושי הנהן במוץ בראשו, ועל פניו ארשת של 'חשיבות'...

כעת פנה שמעון לעצם הענין. - מוישי! אני יכול לקחת את הטלית שלך לקעמפ לכמה ימים? אנו צריכים אותה ל'הרבי והגנב'.

'הרבי' יתעטף בטלית שלך! אתה יודע איזו זכות זו?!

מוישי לא ידע את נפשו מרוב אושר. - בודאי! רק תזכור לקחת את הטלית בחזרה מהרבי...

בסופו של דבר... הטלית לא חזרה... היא נכתמה לגמרי תוך כדי המולת המשחק...

...

פסקי דינים

דיני שליחות (ח) הרב חיים קאהן שליט"א

אחריות שליח (ב') ושליח שקנה לעצמו

לא קנה כפי הוראת המשלח הנותן מעות לשליח לקנות מקח ונמנע השליח ולא קנה, ומפני זה הפסיד המשלח הזדמנות להרוויח, אין לו עליו אלא תרעומת¹. יש שכתב שהתרעומת היא רק אם הורה לו לקנות מקח מסוים², שבזה סמך עליו יותר שיעשה שליחותו, ויש שכתבו שבכל אופן יש לו עליו תרעומת³.

אחריות השליח על מניעת הרווח

יש שכתב שאם שלחו לקנות מקח בשוק שברור שאם יקנה את המקח ירוויח המשלח (שער המתמשך), יש לדון מתי השליח פטור על מה שמנע הרווח מהמשלח. והעלה, שאם היה שליח בחינם או אפילו בשכר אבל דינו כפועל (שמשועבד לעבוד בזמן מסוים) ויכול לחזור בו בכל עת, פטור השליח לפצות את המשלח מה שמנע ממנו את הרווח, אבל אם שעבד עצמו לעבוד בעד השכר קבלן (שאינו משועבד לעבוד בזמן מסוים רק לתת את התוצרת)⁴, חייב השליח אף על מניעת הרווח ממשלחו, שגם זה בכלל השעבוד ששעבד עצמו⁵. את הרווח משערים כפי שהרוויחו שאר הסוחרים⁶.

שליח שקנה עם מעשה קנין בלי לתת דמי המקח האם נאמן לומר שקנה לעצמו

יש שפירש דבריו שהמדובר הוא שההפסד הנגרם על ידי השליח שעובד בחינם, הוא רק בריוח אבל לא בקרן שהיה המעות קיימים אבל אם ההפסד אף בקרן חייב הפועל אפילו שלא קיבל משכורת⁷, ויש שהשיגו לגמרי על דבריו ופוטרים את השליח מדינא, כדן המבטל כיסו של חבריו שאינו אלא גרמא בנזקין שחייב לצאת ידי שמים⁸, ויש שכתבו שגרע מגרמא ופטור אפילו לצאת ידי שמים⁹.

קנה לעצמו במעותיו

הנותן מעות לשליח לקנות איזה מקח והניח השליח מעות המשלח וקנה המקח ממעות עצמו, נקרא רמאי, זאת אפילו לא סיים המשלח איזה מקח שיקנה, כגון ששלחו לקנות בית אבל לא סיים איזה בית, שוודאי סמך שיעשה שליחותו¹⁰, ומ"מ נאמן לומר שקנה לעצמו¹¹, אבל אם המשלח אמר שיקנה מקח מסוים, כגון בית פלוני, ואומר שקנה לעצמו אינו נאמן שעשה רמאות כזו, שבזה וודאי סמך המשלח שיעשה שליחותו, אא"כ הביא עדים שקנה לעצמו, ואם היה שליח לקנות קרקע אפילו אם אין למשלח עדים שמינהו לשליח אינו נאמן השליח במיגו שהיה כופר שמינהו לשליח שתיכף כשקנה הקרקע היא בחזקת המשלח¹².

מאידך, יש שכתב שאם שהיה המקח בגדר מציאה, כגון זול מהשער בשוק נאמן השליח לומר שקנה את המקח לעצמו בכל אופן, אע"פ שנקרא רמאי¹³, ויש שכתב שאם שקנה ממעותיו דבר שהוא כמו מציאה אינו רמאי¹⁴.

אם המוכר אינו מרוצה למכור למשלח

שליח שיודע שהמוכר אינו מרוצה למכור למשלח אבל יהיה מרוצה למכור לו, והשליח חושש שאם יאמר זאת למשלח יעכב אותו מלקנות כדי להשתדל אצל המוכר שבכל זאת ימכור לו, ובניתיים יקדמונו אחר לקנות, יש שכתב שבזה מותר לשליח לקנות המקח לעצמו ממעותיו, מבלי שיוודע דבר למשלח, ולאחר שקנה יודיע על זה למשלח¹⁵.

יש שכתב שכל זה אם נודע לו זאת לאחר שקיבל השליחות ואז יכול לקנות לפני שיוודע דבר למשלח ולאחר מכן יודיע למשלח שקנה לעצמו מפני שסבר שלא ימכרו למשלח, אבל אם ידע השליח לפני שנתמנה לשליח שהמוכר לא ירצה למכור למשלח חייב להודיע זאת למשלח לפני שמקבל להיות שלוחו¹⁶, ויש שכתב שגם אם הסיבה שהשליח רוצה לקנות לעצמו היא מפני שירי דע שלפי הענין נכון הדבר שהוא יקנה ולא המשלח, כגון שהמשלח לא יוכל להתגבר על הפרעות שהשכנים עלולים לעשות לו, ואילו השליח יכול להם, מותר לו לקנות לכתחילה ממעות עצמו¹⁷. גם בזה חייב להודיע זאת למשלח לפני שקונה, כדי להוציא עצמו מהחשד, אא"כ חושש שעד שיוודעו יקדמונו אחר שאז יכול לקנות מיד¹⁸.

שליח שקנה בסתם ואח"כ מכר

כתב הרמ"א שאם השליח קנה מקח בקנין בלי מעות בסתם קנה בעד המשלח, ולכן אם מכר השליח את המקח לאחר מוציא המשלח מיד הקונה¹⁹.

[1] סי' קפ"ג סעיף א', ונראה הגדר בזה מפני ששלחו לצורך מו"מ והיה יכול להרוויח או שליח לקידושין שחששו חז"ל שמה יקדמונו אחר, או אפילו נצרך מאוד לדבר וא"א להשיגו לאחר מכן בכל אלה יש לו עליו תרעומת אבל אם שלחו בסתם לקנות איזה דבר לצרכו אינו בכלל זה אבל יתכן שיש בזה משום מחוסר אמנה כמילוי הבקשה אינו קשור בטרחה וכדומה דאז דינו כמתנה מרובה, עיי' סי' ר"ד סעיף ח'. ובשולח לקנות סחורה ולא נתן לו מעות והשליח לא קנה, משמע שאין לו אפילו תרעומת (עי' נתיבות ס"ק ו', וערוך השולחן סעיף א'), והאם יש בזה משום מחוסר אמנה גם כן תלוי לפי הענין האם להוציא מעות משלו היא כמו מתנה מרובה, ובאור תרעומת נראה שמלבד שאינו נקרא מידה רעה, גם אינו בכלל מידת חסידות שלא יקבל הפיצוי, ראה סי' רמ"ט סעיף ה'. [2] ב"ח שם ס"א, [3] סמ"ע ס"ק א' ובפרישה שם, וכ"מ מהר"ז ומבאר שם שרק בקנה לעצמו שנקרא רמאי חולק על מה שכתב הסמ"ע שאפילו בשלח סתם וקנה לעצמו נקרא המשך ההערות בעמוד ב' המשך ההערות בעמוד ב'

מעשה שהיה

- אני לא יכול להמשיך כך... - שח שלום במרירות ובעצב לדידו, ברוך.

- מה קרה?

- הייתי אמש אצל הרופא, הוא ממש לא מרוצה ממצבי. הוא טוען שאם לא אפחית ממשקלי, דיאט בלע"ז, אני בצרות... הסוכר שלי גבוה, כך גם לחץ הדם וכו' וכו'.

- אל תיפול ליאוש! משמיה של הרה"ק מקאצק ז"ע מו כ"י: 'אוש' - שהאדם מתיאש מעצמו, 'שלא מדעת' הוא... החכם עיניו בראשו וידוע לחלץ את עצמו ולא לירד שחת...

שמע לי איעצך... החל לרכב על אופניים בכל יום וה' יאה בעזרך!

כשחזר שלום לשבת לבקתת הקיץ שלו בהרי הקעטסקיל"ס, הוא ידע מה הוא הולך לעשות.

הוא פנה לאחד מהשכנים ובקשו אם יכול לשאול את האופניים של בנו בן ה-12.

- עליך לשאול אותו בעצמו. הוא קנה אותם מכספו הפרטי. הם אינם שלי... - התנצל השכן. הילד הסכים ושלום יצא לדרכו.

באצמיע הדרך, מסיבה שאינה ברורה, הגלגל ניתק ממקומו.

כל נסיונותיו של שלום לחבר את הגלגל למקומו עלו בתוהו, הגלגל נשבר בצורה שאינה משתמעת לשני פנים...

מצאנו שנחלקו הפוסקים לגבי קטן שהפקיד אצל גדול, אם נעשה הלה 'לשומר' (כל זאת בהנחה שאכן המתנות שייכות לקטן - עיין שלחן ערוך - חושן משפט, סימן ע"ד סעיף ב').

יש הסוברים ש'איש' נאמר בפרשה להוציא קטן ויש דפליגי ומחייבים את השומר אף אם קטן הפקיד בידו (עיין סימן צ"ו סעיף א' וסימן ש"ב סעיף ב').

אלא שב'שואל' מן הקטן, שונה הדבר. יש מי שחידש שמכיון ובפרשת שואל לא אמרה התורה לשון 'איש' ואם כן הרי שאף קטן בכלל לכולי עלמא (מחנה אפרים - שומרים, סימן י' והביאו בהגהות רע"א חושן משפט סימן צ"ו).

לשיטה זו, דין ה'שואל' ככל דיני שאילה, וחייב באונסין ופטור במתה מחמת מלאכה.

והפוסקים הקשו על דבריו ודחאו (מנחת חינוך - מצוה ס' אות י', אמרי בינה - טוען ונטען סימן ל"ח ועוד).

וכתבו חלק מן הפוסקים לחייב את השואל מן הקטן אף באונסין, ואף למאן דסבירא ליה דאין דיני שומרין בקטן ומטעם אחר.

כיון שבשימוש של ה'שואל' הוא כ'גזלן' וככל 'שואל' שלא מדעת. הקטן אין לו דעת להקנות ואין רשותו להשתמש נחשבת.

לפיכך, נחייב את ה'שואל' מן הקטן אף אם 'מתה מחמת מלאכה' כדינו של השואל שלא מדעת (מנחת חינוך ואמרי בינה הג"ל וכן בחזון איש - אבה"ע, סימן ע"ד סקי"ח ד"ה 'בקצה"ח').

ויש שכתבו שאף שאין לקטן דעת לפעול קניינים, מכל מקום כשיש לו דעת מועילה לכך דעתו ורשותו שלא יחשב השואל כגזלן (אגרות משה - אורח חיים חלק ב' סימן ק"ז ונחל יצחק סימן צ"ו. וע"ע בעונג יו"ט סימן קי"א).

אך גם לשיטה זו מחמת שאין הרשות שנתן הקטן נחשבת, הרי שאינה פוטרת את המשתמש ב'מתה מחמת מלאכה' ככל 'שואל' שלא ויתר ומחל על כך הקטן.

למעשה:

אף אם נחשיב את כלולו הטלית תוך כדי המשחק 'רובי והגב' כ'מתה מחמת מלאכה', מכל מקום לרבים מהפוסקים יש לחייב את ה'שואל'.

מה גם, דלחלק מהפוסקים לכתחילה אין ראוי לגדול 'לשואל' מן הקטן משום גזל.

כל הנ"ל מיידי בקטן שלא הגיע לעונת הפעוטות.

אך קטן שהגיע לעונה זו שתקנו לו חכמים קנין משום כדי חייו (עיין בסימן רל"ה סעיף א'), בכאה גוונא בודאי שאין ה'שואל' נחשב לגזלן.

שהרי הקטן נתן לו את רשותו להשתמש. ובאנו במקום זה למחלוקת בככל השומרים אם יש דיני שומרים במפקיד קטן.

לדעת האומרים שדיני שומר עליו, הרי שנתחייב השואל בכל דיני שואל ואפילו באונסין.

אך לדעת הפוסקים, הרי שאינו שואל ואינו חייב באונסין ואף אינו נחשב 'גזלן' וכו' (מנחת חינוך הג"ל).

ואף במתה מחמת מלאכה נפטר השואל, כיון שהקטן/הבעלים הרשוהו להשתמש בחפצם (ועיין גידולי שמואל - בבא מציעא דף צ"ו ע"ב שמתה הכיצד שייך בקטן טעם דפשית המשאיל).

למעשה: אף אם י'חשב שבירת הגלגל כאונס רגיל ולא כמתה מחמת מלאכה, מכל מקום יש דעות הפוסרות בכאה גוונא את השואל מן הקטן.

לקבל את הגליון באימייל שלחו ל mm@businesshalacha.com

קו ההלכה

טובים מאורות

קניתי פמוטות מצופים בכסף, לכבוד שבת. כאשר פתחתי בביתי את האריזה, גיליתי שיש מספר שריטות

על גב הציפוי. חזרתי לחנות והמוכר טען שמספר שריטות על מוצר כזה הוא דבר שכיח, ואין כאן מום במקח. הוא גם הוסיף שהיה עלי לבדוק זאת בעת שהותי בחנות, מאחר ועזבתי את החנות הרי שיתרתי על זכותי לחזור בי אף אם המוצר ימצא פגום.

שאלה: האם הוא אכן צודק בטענותיו, או שיש לי את הזכות לבטל את הצ'ק שמסרתי לו ולהחזיר לו את הפמוטות?

תשובה: עלינו לתת את הדעת בפתרון שאלה זו בשני סוגיות ששנויות במחלוקת. הא', מה הקובע להיחשב כמום לענין ביטול מקח. הב', האם כשלקוח עוזב את החנות הוא ויתר בכך על זכותו לביטול המקח.

הגדרת מום כפופה בעצם למנהג העולם. זאת, מאחר ובסתם דעת המוכר והקונה היתה למנהג המקום. אשר על כן הגדרת מום גם היא קשורה למנהג המקום, דהיינו כל מום שרוב בני אדם היו חוזרים בשבילו לבטל את המקח נחשב כמום. מום קטן שאנשים אינם מתייחסים אליו, אינו נחשב כמום אלא אם כן הקונה התנה זאת מראש (שלחן ערוך - חושן משפט, סימן רל"ב סעיף ו'). מדברי המחבר נראה שדין זה אמור אף בדבר שאם הלקוחות היו מבחינים בו מראש לפני המכירה הם לא היו קונים, מכל מקום מאחר והם לא יחזרו בהם לאחר המקח מחמת מום זה, אין זה נחשב מום (עיין שו"ת חצלת השרון - ח"א אבן העזר סימן ט"ג). במקרה כזה אף אם הלקוח עדיין לא שילם, עליו לפרוע את חובו ואינו יכול לחזור בו לאחר שכבר קנאו.

אם כן, בכל דין ודברים עלינו לתת את הדעת אם המום אכן עונה להגדרה הנ"ל. בבואנו לדון על כך יש ללא ספק לתת את הדעת על מחירו של המקח ועל היחס של המום.

בנוגע לנידון השני, קביעת ההלכה היא שבמקח פגום יכול הלקוח להחזירו אף אם גילה את המום שנים לאחר הקנין. אלא שלאחר שנתגלה מום אסור לו להמשיך להשתמש במקח, כי בשימושו מגלה הוא שמוחל הוא על זכותו לביטול המקח (סימן רל"ב סעיף ג').

יש מהפוסקים דסבירא להו שאם יכל הלקוח לבדוק את המקח לאלתר ולגלות את המום ולא עשה זאת, הרי שיותר בכך על זכות לביטול המקח (סמ"ע שם סק"ג). [אבל זהו בתנאי שהמוכר מוכר לו סתם ולא הבטיחו שאין בו מום (דברי מלכיאל - חלק א', סימן פ"ו אות ו').] לשיטה זו הרי שצדקה טענתו השניה של המוכר. אמנם, הרבה פוסקים דחו שיטה זו מהלכה ושרק דעת מיעוט הפוסקים כך היא (דברי חיים - חושן משפט, סימן ל"ו). או שהגבילו דברי המגיד משנה למקרים מוגבלים (עיין נתיבות סימן רל"ב ס"ק א' ועוד).

העולה מכל הנ"ל, אם אכן רוב בני אדם יחשיבו שריטות אלו כמום ויבטלו עליו את המקח, רשאי אתה לבטל את הצ'ק ולהחזיר למוכר את הפמוטות.

המשך ההערות מפסקי דינים

רמא, ואילו לפי הט"ז רק בשלחו לסחורה ידועה כפי שנוכח מהר"ן (ועיין מנחת פתים שמתה על הסמ"ע מדברי הר"ן שהביא הט"ז), וכ"כ ערוך השולחן סעיף א', עיי"ש. ועיין בשו"ת נודע ביהודה מהר"ם סי' ע"א ששלח שחור בו ולא עשה שליחותו והם שלא קנאו לעצמו נקרא רמאי ורשע, ובשו"ת דמשק אליעזר (פרלמטר) סי' קי"ט תמה עליו דבשריט מבואר שרק בקנה לעצמו הוי רמאי, עיי"ש. [4] ראה בדיון שכירות פועלים ההבדל בין פועל לקבלן, [5] נתיבות שם ס"ק א', ע"פ הריטב"א ב"מ ע"ג ב' שחיוב הפועל בדבר האבד מפר ערב ולכן אינו בכלל מבטל כיסו של חבירו, וכן בב"מ ק"ד א' באם אוכיר ולא אעביר וכו', אבל בסי' של"ג ס"ק ג' הוסיף עוד טעם בחיוב הפועל מפני תקנת חכמים עיי"ש. וזה כביאור הנמו"י ב"מ ק"ד באם אוכיר ולא אעביר, ועיין בשו"ת חת"ס חו"מ סי' קע"ח בסופו שפסק כהריטב"א וכתב שכל הפוסקים מודים לו אבל מכיון שלא משמע מן מדברי המרדכי ב"ק סי' קט"ו (שכתב דחיוב אוכיר וכו' הוא מפני שחיוב עצמו בדבריו על גרמא), יראה לפשר אבל עיין להלן הערה 8. [6] נתיבות שם והעתיקו בערוך השולחן שם סעיף א'. ומסתבר שרק חייב לשלם כפחות מבין הסוחרים. [7] שו"ת אמרי יוסף חו"מ סי' פ"ו הכריח זאת שהרי פועל שהפסיד בדבר האבד חייב לשלם ואף בחינים אינו יכול לחזור בו אא"כ הבעה"כ אינו רוצה לשלם שכן (כמבואר בשו"ת סי' של"ג ס"ק ח' עיי"ש, וילע"א אם לולי ההשקעה יפסיד המשלח מפני ירידת ערך הכסף (כגון אינפלצ'א) אם זה בכלל הפסד קרן, וכן מסתבר. [8] הפוסקים האריכו בדברי הנתיבות והחת"ס הג"ל, עיין נחלת צבי סי' רצ"ב סעיף ו', אמרי בינה הלואה סי' ל"ט, וכן בחזו"א ב"ק סי' כ"ב ס"ק ב' ג' כתב דלא משמע בסוגיא שאין לו אלא תרעומת הוא רק בשבט בשכר, וע"ע במשפט שלום סי' קע"ו סעיף י"ד שהאריך בגדרי ביטול וכי' ומניעת רוח. ועיין באמרי יוסף חו"מ סי' קמ"ט וחד"ב סי' ל"ג שביטול כ"ס חייב עכ"פ משום גרמא. אכן אם התנה בדבריו חייב לפי המרדכי הג"ל מעיקר הדין. [9] ראה שו"ת בית אפרים חו"מ סי' כ"ח, אמרי בינה שו"ת סי' א' ס"ק ח' [10] סי' קפ"ג סעיף ב' ע"פ קדושין ג"ט א', ונקרא מנאי מפני שסמן עליו. [11] רמ"א שם ע"פ הר"ן סוף פ"ד קדושין שאפילו קנאה בסתם במעותיו יכול לומר לעצמי קניתי, ועיין בגר"א ס"ק ג' שכתב דזה בכל ענין וצ"ק קדושין ג"א ב' וס"ד, ושם מוכח שפני דלא שביק הנאר ידידי נאמן אף באופן שנקרא רמאי כגון שאין חשש שהמוכר לא ידעה למכור למשלח. [12] עיין רמ"א שם, ע"פ ביאור הנתיבות ס"ק ג' שבקרקע אינו נאמן אפילו עם מינו ובמטלטלין נשאר בצ"ע אם מהני מינו אפילו במקום דמשים עצמו רשע, והביא מהתומרים סי' פ"ג ס"ק א' שזנאמן בהר"ע עם מינו. [13] נתיבות שם ס"ק ו' בביאור הרמ"א סעיף ד', אבל עיין שו"ת אמרי יוסף חו"מ סי' ס"ח שמתה ע"ד וחולק, ושם כשהוא בזול אינו נאמן לומר שקנה לעצמו. [14] נתיבות שם, דבמקח בזול שאין בוה משום עני המהפך החוזר בו אינו רמאי, אבל בשו"ת אמרי יוסף חו"מ סי' ס"ח כתב שאף אם אינו רשע מפני עני המהפך עדיין שייך ליקרא רמאי מפני שסמן עליו, עיי"ש (אכן נתיבות מבואר דמטעם זה אם אין לסמוך שיעשה שליחותו). [15] סי' קפ"ג סעי' ב' וע"פ ביאור הסמ"ע שם ס"ק ג' בדברי הטור. ופשוט שכל זה אם וכל לברר שכן הוא, אבל בסתם אינו נאמן שהמוכר לא רצה למכור למשלח, ונקרא רמאי גם אם המקח שלו מבואר ליעיל. [16] טו"ז שם, והשיג על הסמ"ע ממשמעות הסוגיא שמדובר שנתוודע אחר"כ, ומשמע שאין ביד המשלח למנוע ממנו שיקנה אפי"ש שאומר שייכול לשכנע את המוכר למכור לו. [17] סי' ק"ג ס"ק ג' מרבינו ירוחם פירוש הסוגיא הג"ל, אבל לא ביאר כאשר ידע זאת מתחילה האם חייב להודיע זאת כבר בעת קבלת השליחות, ובערוך השולחן סעיף ב' כתב שחייב להודיע מקודם, וע"ע שם שכל זה בשלחו לקנות סתם אבל בשלחו לקנות קרקע זו אינו יכול לקנות לעצמו. [18] ערוך השולחן שם. [19] ע"פ שו"ת הרשב"א חו"מ סי' קל"ב הובא בב"י קפ"ג מחו"א, ושם כתב שנתן דינר זהב מעות קנין עיי"ש, עכ"פ מוכח שלא שילם דמי המקח, וגם מוכח שאינו נאמן לומר שקנה לעצמו, ומסתמא זו היתה טענתו כשמכר לאחר.

לדיני תורה, שאלות בדיני ממונות, שטרות, ריבית, צוואות, דיני מקח וממכר בשבת ויו"ט, או לכל ענין הקשור לגליון אפשר להתקשר: